

Mediakasvatus

kuuluu kuvaan

varhaiskasvatuksessa

Kokemusten jakamista ja toimintamalleja
varhaisen mediakasvatuksen yhteiseen
kehittämiseen

KANSALLINEN AUDIOVISUAALINEN INSTITUUTTI
NATIONELLA AUDIOVISUELLA INSTITUTET
NATIONAL AUDIOVISUAL INSTITUTE

Mediakasvatus kuuluu varhaiskasvatukseen ja esiopetukseen.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa ja esiopetuksen opetussuunnitelman perusteissa media on vahvasti läsnä. Laaja-alaiset osaamisalueet Monilukutaito ja Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen (TVT) tulivat uudistuneiden perusteiden myötä uusina osa-alueina kansallisiin linjauksiin. Monilukutaidolla tarkoitetaan erilaisten viestien tulkinnan ja tuottamisen taitoja, TVT:ssä tutustutaan välineisiin ja sisältöihin sekä niiden merkitykseen elämässä. Lisäksi mediakasvatuksen pedagogiikka mainitaan keinona mm. lasten osallisuuden, itseilmaisun ja sosiaalisten taitojen kehittymisen tukemisessa.

Kuuluu kuvaan -kehittämishankkeessa varhaiskasvatuksen työyhteisöt jäsenivät mediakasvatuksen merkitystä osana lasten hyvinvointia tukevaa kasvatus- ta. Tavoitteina oli lisätä kasvattajien tietoisuutta lasten media-arjesta ja kehittää käytäntöjä, jotka sitovat mediakasvatuksen osaksi kasvatustehtävää niin kodeissa kuin päivähoidossakin. Hankkeen pilottivaiheesta saadut kokemukset ja toimintamallit on koottu tähän kirjaseen.

kavi.fi/meku
mediataitokoulu.fi

JULKAISIJA: 1. painos, Mediakasvatus- ja kuvaohjelmakeskus MEKU
2. painos, Kansallinen audiovisuaalinen instituutti KAVI
3. painos, Kansallinen audiovisuaalinen instituutti KAVI

KÄSIKIRJOITUS: KM, LTO Saara Salomaa ja KM, LTO Johanna Sommers-Piiroinen

MUU TYÖRYHMÄ: KK Laura Järvinen ja VTM Katja Alaja

KUVAT: Nea Ilmevalta, Raisa Kyllikki Ranta ja Jerri

TAITTO: Emmi Jormalainen

PAINO: Premedia

PRINTTI: ISBN 978-952-68501-0-8

PDF-JULKAISU: ISBN 978-952-68501-1-5

Tämän julkaisun voi tilata painettuna KAVIsta: kavi.fi/meku/julkaisut

Julkaisu sähköisessä muodossa osoitteessa: www.mediataitokoulu.fi/kuuluukuvaan.pdf

Tästä julkaisusta vastaa yksinomaan sen laatija.

Euroopan unioni ei vastaa sen sisältämien tietojen käytöstä.

Euroopan unionin osittain rahoittama
Verkojen Eurooppa -väline

Mediakasvatus

kuuluu kuvaan

varhaiskasvatuksessa

SISÄLLYS

Mediakasvatus — osa meidän kaikkien työtä.....	4
Mediakasvatus tietoisesti osaksi varhaiskasvatusta.....	6
Media ja mediakasvatus arjessa.....	6
Lapsen kehitys ja media	8
Mediakasvatuksen menetelmät	10
Mediakasvatus osana kasvatuskumppanuutta	12
Mediakasvatus yhteisön arvojen ja kasvatustavoitteiden tukena	14
Alumiinisankari – esimerkki mediakasvatuksesta arjessa	15
Kasvatusyhteisön johdattaminen mediakasvatukseen	17
Kaikki osallisiksi kehittämistyöhön	18
Tsemppausta, suunnittelua ja kehittyvää pedagogiikkaa	19
Mediakasvatuksen edistäminen varhaiskasvatusorganisaatioissa.....	22
Ei mikään pikadieetti	22
Mediakasvatusosaamisen vahvistaminen ja osaamisen jakamisen tukeminen.....	24
Käytännön tuki mediakasvatuksen kehittäjille.....	24
Mediakasvatus näkyväksi	25
Lisälukemista mediakasvatukseen.....	26
Kuuluu kuvaan -pilottihanke.....	27

*Mikä on
mediaa?*

*Mitä voi ja
mitä saa
tehdä?*

*Lasten maailman
ymmärtäminen*

*Kuinka
tärkeitä
kasvattajia
kirjat
ovatkaan!*

*Ajan
hengessä
pysyminen*

Ikätietoisuus

*Valokuvaus
ja sen
voima*

Mediakasvatus — osa meidän kaikkien työtä

Media on lasten arkea Suomessa vauvaikäisistä lähtien. Kirjat, mainokset, televisio-ohjelmat, mediahahmoilla kuvitetut rept ja muut oheistuotteet kuuluvat kasvuympäristöön kodeissa, kaduilla ja päivähoitossa. Median vaikutus näkyy pukeutumisesta leikkeihin ja puheenaiheista elämänarvoihin. Elämme mediakulttuurissa.

Meidän kasvattajien ilona ja velvollisuutena on pyrkiä edistämään lasten kehitystä ja hyvinvointia. Mediakulttuurin lapset tarvitsevat mediakasvatusta.

Suurin osa kasvattajista on kuullut mediakasvatuksesta. Moni on huolestunut siitä, että lapset jäävät liian yksin median kanssa. Kuitenkin vain pienessä osassa päiväkotia asiaa on käsitelty ammatillisesti.

Mitä mediakasvatuksella meidän työyhteisössämme tarkoitetaan? Miten vastaamme lasten tarpeisiin? Miten huomioimme lasten mediakokemukset, kun suunnittelemme ja toteutamme työtämme?

Laadukas varhaiskasvatus on suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatustyötä, joka kumpuaa yhteisistä arvoista ja linjoista. Siksi mediakasvatus ei ole vain yksittäisen lapsen, perheen tai ammattikasvattajan asia. Se on työtiimien, päiväkotien ja kuntien yhteinen vastuu, jopa valtakunnallinen ja kansainvälinen asia. Mediakasvatus on myös osa kotien ja päiväkotien yhteistä kasvatuskumppanuutta.

Kyse on kaikkia lapsia koskettavasta mediasta, eikä siihen liittyvää kasvatusta pidä jättää yksittäisten kiinnostuneiden varaan.

Vastuu on jokaisella kasvattajalla, niin kodeissa kuin varhaiskasvatuksessakin.
Mediakasvatus kuuluu kuvaan – meillä kaikilla.

Mediakasvatuksen tavoitteena on auttaa lasta kehittymään mediataidoissaan. Ne ovat ajattelun ja tekemisen työkaluja, joita lapsi tarvitsee pärjätäkseen, nauttiakseen ja toteuttaakseen itseään mediakulttuurissa. Mediataidot ovat mediakulttuurin kansalais-taitoja.

Nyt yhdessä oppimaan!

Tämän kirjasen tärkeimmät tavoitteet ovat rohkaista ja innostaa kasvattajia kehittymään yhdessä mediakasvattajina sekä tarjota hankkeen kokemuksia ja toimintamalleja mediakasvatuksen kehittämiseen.

Hankeryhmämme kehittämiskin ja kommenttioksan sitaattit on koottu Kuu-luu kuvaan -pilottihankkeen kokemuksista.

Hankkeen pilotissa neljä ihan tavallista — ja silti ainutlaatuista — varhaiskasvatusyhteisöä kehitti mediakasvatusosaamistaan arjen tohinan keskellä. Työyhteisöjen jäsenet perhepäivähoitajista päiväkotien työntekijöihin ja kerhojen vetäjiin kokoontuivat säännöllisesti yhteen vaihtamaan ajatuksia ja parhaita käytäntöjä mediakasvatuksesta.

Kahdeksan kuukauden mittainen pilotti oli paitsi liian nopea ja tiivis, myös innostava ja rohkaiseva osoitus varhaiskasvattajien vahvasta osaamisesta ja halusta toimia lasten hyväksi.

Tapaamiset sisälsivät lyhyitä asiantuntija-alustuksia eri aiheista, pienryhmäkeskustelua ja päiväkotikohtaisen palaverin, jossa suunniteltiin kehittämiskohtien toteutusta omassa työssä. Hankkeen kouluttajat toimivat kehittämisprosessin ohjaajina ja keskustelun herättäjinä. Varsinaiset asiantuntijapuheenvuorot pyrittiin saamaan toisissa päiväkodeissa työskenteleviltä varhaiskasvattajilta, joilla oli käytännön kokemuksia käsiteltävistä aiheista.

Suosittellemme tällaista toimintamallia lämpimästi muillekin. Työyhteisön oma suunnittelu-aika on korvaamatonta, ja ajatusten vaihtaminen muiden kanssa innoittaa ja synnyttää oivalluksia. Näin kenenkään ei tarvitse keksiä pyörää uudestaan, eikä olla kehittämistyössään yksin.

Kasvatusta ei opita vain koulutuspäivissä tai asiantuntijoita kuuntelemalla. Suurin osa oppimisesta tapahtuu oman kasvatusyhteisön päivittäisessä työssä: keskustelemalla, suunnittelemalla ja kokeilemalla yhdessä työkavereiden, lasten ja perheiden kanssa.

Tämä kirjanen sopii työvälineeksi myös silloin, kun ei ole mahdollista rakentaa kehittäjien verkostoa. Jaettua keskustelua ja suunnittelua ei kuitenkaan korvaa mikään. Vaatikaa ja järjestäkää aikaa kehittääksenne yhdessä kasvatusta!

SAMOJEN KANSIEN VÄLISSÄ ON KEHITTÄMISEN EVÄITÄ:

- varhaiskasvattajien kasvatustyöhön
- kasvatusyhteisön johtamiseen
- kunnallisen varhaiskasvatuksen suunnitteluun

NÄIN KÄYTÄT TÄMÄN KIRJASEN TOIMINTAMALLEJA

- Kirjasessa kerrotaan neljän varhaiskasvatusyhteisön mediakasvatushankkeen kokemuksista.
- Kehittämistyön apuna käytetään kansallisia ja paikallisia varhaiskasvatussuunnitelmia ja esiopetussuunnitelman perusteita. Perusteissa mediakasvatus liittyy erityisesti monilukutaitoon sekä tieto- ja viestintäteknologiseen osaamiseen.
- **LUKUPIIRI**-laatikot täydentävät tai korvaavat aihepiiriin liittyviä asiantuntijapuheenvuoroja.
- Tarkemmat lähdetiedot löytyvät *Lisälukemista mediakasvatukseen* -osiosta.
- **POHDINTOJEN** tulokset ja heränneet ideat kirjataan ylös, jotta koko työyhteisö voi hyötyä niistä.

Lue lisää pilotin toteutuksesta ja toteuttajista sivulta 27.

Mediakasvatus tietoisesti osaksi varhaiskasvatusta

Mediakasvatus kuuluu meille kaikille. Siksi on tärkeää, että jokainen kasvattaja osallistuu työyhteisönsä kasvatuksen linjojen kehittämiseen ja löytää oman tapansa olla mediakasvattaja.

Pilotissa pyrimme tarjoamaan kaikille työntekijöille mahdollisuuden osallistua yhteisiin tapaamisiin ja suunnitteluun. Hanke oli samalla matka uudenlaiseen tiimityöhön.

Varhaiskasvatuksesta löytyy mahtava kirjo koulutusta, asenteita, kokemusta ja näkemystä. Pelkkä mediakasvatus-sana herätti päiväkodeissa tunteita. Oli innostusta, kauhista ja kaikkea siltä väliltä.

Mistä tässä oikein on kyse? Näin vaihtelevin ajatuksin lähdettiin liikkeelle.

"Taas yks hössötys!"

"Iloisin mielin."

"Mitä siihen kuuluis — mitä meiltä toivotaan?"

"Ideoita on jo tullut hirveesti."

Media ja mediakasvatus arjessa

Aloitimme havainnoimalla sitä, kuinka mediaan liittyvät ilmiöt ja mediakasvatus näkyvät varhaiskasvatuksessa — lasten ja kasvattajien elämässä.

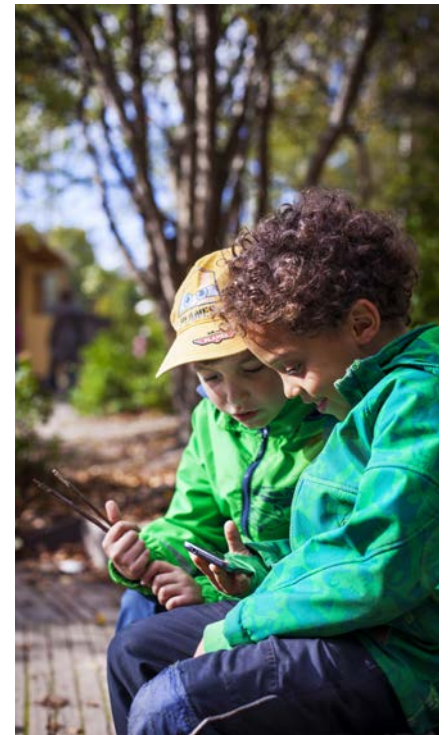
Päiväkotien väki huomasi, että media on vahvasti läsnä kaikkialla lasten arjessa. Peleistä ja TV-ohjelmista tutut hahmot ja tarinat, kuten Angry Birdsit, Muumit ja Hello Kittyt, kuuluvat lasten puheissa ja leikeissä. Kasvattajat pohtivat paljon sitä, miten media vaikuttaa lasten leikkitaitoihin ja leikin muotoihin. **Miten voimme hyödyntää lasten mediakokemuksia pedagogisesti?** Keskusteluista lasten kanssa kävivät ilmi myös perheiden kirjavat kasvatuskäytännöt. Osassa perheistä oltiin hyvin tarkkoja lasten tekemisistä, kun toisissa lapset katselivat paljon heille sopimattomia ohjelmia.

Ennen kaikkea kasvattajien silmät avautuivat sille, kuinka laajasta ilmiöstä on kyse.

Pelkästään lapset eivät tuo mediaa päivähoitoon, sillä jokaisesta päiväkodista ja ryhmiksestä löytyy mediavälineitä. Päivähoito ei siis ole mediavapaata tilaa. Varhaiskasvatuksessa tehdään päivittäin asioita, jotka ovat tai voivat pienillä näkökulman vaihdoksilla olla mediakasvatusta. Lasten kanssa luetaan, keskustellaan, tutkitaan kuvia, tuotetaan itse ääniä, otetaan valokuvia ja niin edelleen. Kun kasvattajat alkavat kehittää mediakasvatusta, on tärkeää tunnistaa se, mitä jo on. Onneksi mediakasvatusta ei tarvitse tuoda uutena asiana varhaiskasvatukseen. Päiväkodeissa huomattiin, että mediakasvatukseen liittyviä asioita on tehty paljon jo vuosikymmenien ajan.

Ammatillisessa varhaiskasvatuksessa pelkkä tekeminen ei riitä. Toiminnan tulee olla suunnitelmallista ja tavoitteellista.

Media ei ole vain tietokoneita ja muita teknisiä laitteita, vaan siihen kuuluvat niin viestinnän välineet kuin sisällötkin: tarinat, kuvat, uutiset, mainokset. Tarkemmin tarkasteltuna monet lelutkin ovat osa mediaa. Oheistuotteet, kuten Pokémon-kortit ja Peppi-pehmolelut, ovat osa ohjelmien tai tuoteperheiden mainontaa. Ohjelmista tutut hahmot taas mainostavat leluja, vaatteita ja muuta myytävää.

Mediakasvatuksessa mietitään, millaisia mediamaailmassa elämisen taitoja lapset oppivat tai miten heidän ymmärryksensä mediasta kasvaa toiminnan seurauksena.

LUKUPIIRI:

- Kasvatuskeskeinen näkökulma varhaisvuosien mediakasvatukseen
- Mediakasvatus varhaiskasvatuksessa, s. 6–11
- Mediametkaa! Osa 2 – Kasvattajan matkaopas lasten mediamaailmaan, s. 10–22, 40–47
- Alumiinivoimin mediaviidakossa, Opettaja-lehti, s. 24–27
- Lasten medialeikit päiväkodissa

POHDITTAVAKSI YHDESSÄ:

- **SILMÄT AUKI MEDIALLE:** Miten media ja siihen liittyvät ilmiöt näkyvät lasten ja aikuisten puheissa sekä toiminnassa?
- **KÄSITTEET HALTUUN:** Mistä puhumme, kun puhumme mediasta tai mediakasvatuksesta? Jos kohdalle osuu outoja käsitteitä, niin kysykää, keskustelkaa ja huolehtikaa siitä, että tieto leviää muillekin! Kehittäminen edellyttää yhteistä ymmärrystä peruskäsitteistä.
- **OSAAMISKARTOITUS:** Mitä jo osaamme? Mitä meidän olisi hyvä vielä oppia? Mitkä ovat vahvuutemme mediakasvatuksen toteuttamisessa ja kehittämisessä? Mitkä asiat voivat estää kehittymistämme, ja miten voisimme vähentää negatiivisten asioiden merkitystä?
- **ASENNE AMMATILLISEKSI:** Media herättää voimakkaita tunteita ja vahvoja mielipiteitä. Työssä tarvitaan kuitenkin ammatillista otetta. Mediakasvattajuuden pohjana on oman mediasuhteen tietoinen tarkastelu: Miten tunnen ja käytän eri medioita? Perustuvatko ajatukseni ja asenteeni lapsista ja mediasta tietoon vai ennakkoluuloihin?

"Mulla oli niin hirveen negatiivinen käsitys siitä koko mediasta: aina tuolla mediassa haukutaan mediaa. Oli jotenkin tullu jo semmonen että kauheeta!"...

"...sit "naps!" niinkun muuttu ja mää oon ollu ihan älyttömän innostunut."

"Se tässä arjessa lähti käyntiin, että oppi huomaamaan niitä asioita."

"Sitten on nää poikien ötökät, joiden nimistä ei tahdo saada selvää. Mutta me voidaan kysyä. Se on tärkeätä, että lapsi voi kertoa että mitä tää nyt on."

"Lapset lukee noit lööppejä tuolla, et niistä kyllä keskustellaan aika useinkin."

Lapsen kehitys ja media

Varhaiskasvatuksessa toiminnan lähtökohtana ovat lapsen ikätaso ja yksilöllinen kehitys. Siksi myös mediakasvatuksen suunnittelun ja toteutuksen tulee perustua lasten yksilöllisiin tarpeisiin ja kiinnostuksen kohteisiin.

Seuraavaksi pilottimme kasvattajat ryhtyivät pohtimaan oman ryhmänsä lapsille sopivaa mediakasvatusta.

Millaiset asiat mediassa ovat omalle lapsiryhmälle ajankohtaisia ja tärkeitä heidän suhteessaan mediaan?

Jokainen kasvattaja havainnoi ryhmänsä toimintaa, keskusteli lasten kanssa ja kuunteli heidän kertomaansa herkällä korvalla. Yli 3-vuotiaiden lasten puheissa ja kokemuksissa esiin nousivat erityisesti mediasta saatavat toimintamallit, lasten samaistuminen mediahahmoihin sekä lasten itse tuottama mediasisältö. Alle 3-vuotiaat eivät tuoneet omia kiinnostuksen kohteitaan yhtä paljon esiin. Mediateemaiset lelut ja vaatteet olivat silti pientenkin ryhmissä läsnä. Haastavinta oli sopivien mediakasvatuksen tapojen löytäminen kaikkein pienimmille, sillä monet mediakasvatusmateriaalit ja -koulutukset on suunnattu isompien lasten kanssa toimiville.

Jokaisessa lapsiryhmässä mediakasvatuksesta rakentuu omanlaisensa kokonaisuus, mutta toiminnalla tulee pyrkiä ikätasoisesti monipuolisten mediataitojen harjoitteluun. Varhaiskasvatuksessa näitä taitoalueita ovat mediasuhteiden ja -kokemusten käsittelyssä tarvittavat turva- ja tunnetaidot, median käyttöön liittyvät sosiaaliset taidot sekä median vastaanottamisen ja tuottamisen taidot.

Pienten lasten mediakasvatus on arjessa vastaan tulevien tilanteiden ja lapsilta nousevien teemojen huomioimista sekä niihin tarttumista pedagogisesti. Teemoista voi lasten kanssa kehitellessä syntyä isompia projekteja tai toimintatuokioita, mutta suuri osa arjen mediakasvatuksesta tapahtuu osana muuta toimintaa, kasvatusta, opetusta ja hoitoa. Etenkin kaikkein pienimpien lasten kanssa kasvatus ja perushoito nivoutuvat toisiinsa.

Kasvattajat pohtivat paljon niitä valmiuksia, joilla pienet aloittavat mediataitojensa kartuttamisen. Alle 3-vuotiaiden ryhmissä aloitettiin perusasioista: vuorovaihtuksesta, tunteiden ja oman lähiympäristön sanoittamisesta, omien valintojen tekemisestä ja osallistumisesta päiväkotipäivän rakentumiseen. Mediakokemuksia haettiin esimerkiksi tutkimalla kuvia, eläytymällä musiikkiin ja tutustumalla mediavälineisiin leikin kautta.

3–5-vuotiaiden ajankohtaisina aiheina nousivat esiin muun muassa toden ja tarun erottaminen, sosiaalisten- ja tunnetaitojen tukeminen sekä kiusaamisen ehkäiseminen. Lasten itsetunnon kehittäminen lapsen oman mediatoimijuuden kautta tuli tärkeäksi monessa ryhmässä. Lapset osallistuivat entistä enemmän päiväkotiarkeensa kertojina, kuvaajina ja suunnittelijoina.

Esikoululaisten toiminnassa pienemmiltä tutut aiheet olivat yhä läsnä, mutta kasvu toi uusia haasteita. Lukutaitoiset lapset olivat lööppien ja sanomalehtien vaikutuspiirissä. Osalla oli jo oma kännykkä ja lapset saivat monissa kodeissa toimia median parissa melko vapaasti. Turvalliseen itsenäiseen mediankäyttöön liittyvät taidot alkoivat tulla ajankohtaisemmiksi. Myös median kriittinen tarkastelu oli eskareille pienempiä helpompaa.

LUKUPIIRI:

- Media alle 3-vuotiaan arjessa
- Meidän media. Ohjaajan opas alle 10-vuotiaiden lasten mediakasvatukseen, s. 4–14
- Median vaikutukset lapsiin ja nuoriin, s. 16–28

POHDITTAVAKSI YHDESSÄ:

- **LAPSEN ÄÄNI KUULUVIIN:** Lapset ovat oman elämänsä asiantuntijoita. Mitkä asiat ovat ryhmämme lapsille juuri nyt ajankohtaisia, merkityksellisiä ja kiinnostavia? Mitä lapset itse kertovat medialeikeistään ja -leluistaan sekä muista media-kokemuksistaan?
- **UHKASTA MAHDOLLISUUDEKSI:** Millaisia uusia asioita voimme oppia lapsista ja mediasta, kun tartumme mediaan pedagogisesti ja kuuntelemme lasten kokemuksia mediasta? Miten voimme mediakasvatuksen keinoin harjoitella ja vahvistaa juuri niitä taitoja, jotka ryhmämme lapsilla ovat parhailaan kehittymässä? Näitä voivat olla esimerkiksi kielenkehitys, motoriikka, oikean ja väärän erottaminen, sosiaaliset suhteet ja tunnetaidot
- **MEDIASTA MOTIVAATIOTA:** Pilotissa huomattiin, että media innostaa lapsia ja voi auttaa tiukoissakin paikoissa. Esimerkiksi jos tärkeän taidon harjoittaminen ei kiinnosta lasta, voimmeko rohkaista häntä rakkaiden tarinoiden tai hahmojen kautta? Kun tavoitteena on lapsen kehityksen tukeminen, ei ole väliä, askarrellaanko aikuisen valitsema karpässieni vai suosikkisatuhahmo — hienomotoriikka kehittyy yhtä kaikki. Positiiviset kokemukset innostavat toimintaan jatkossa. Myös mediaväline itsessään voi motivoida lasta oppimaan. Onko lasten mahdollista käyttää päiväkodissamme esimerkiksi digikameraa, tietokonetta tai tablettia itseilmaisuuksiin ja oppimiseen?

Lue lisää lapsen mediataidoista: Mediakasvatus varhaiskasvatuksessa, s. 17–20. Mediakasvatus esi- ja alkuopetuksessa, s. 14–15.

”Kun mä ensimmäisen kerran kuulin sanan mediakasvatus, niin ajattelin, että eihän 1–2 -vuotias edes tiedä, mitä on media. Mutta media tietää, ketä ne on!”

”Lasten mielenkiintoon vastaamista. Nehän on hirveen kiinnostuneita puhelimista ja ottaa meistä aikuisista niinku leikisti kuvia.”

”Eskareista joku on ihan vielä siellä lasten maailmassa, et tykkää Pikku Kakkosesta ja muista. Toiset sit kattoo ja miettii jo ihan aikuisten asioita.”

Mediakasvatuksen menetelmät

Mediakasvatus sanana toi monelle pilottiryhmäläisistämme ensimmäisenä mieleen tekniikan, tietokoneet ja muut välineet. Harva työntekijä oli saanut koulutusta mediateknologian opetuskäyttöön tai mediakasvatukseen yleensä. Kenties näistä syistä mediakasvatus kuulosti aluksi pelottavammalta kuin se sitten olikaan. Kasvattajat miettivät paljon myös sitä, kuinka hienoja lopputuloksia pilotissa pitäisi saada aikaan.

Varsin pian ryhmäläiset huomasivat tarjolla olevista mediakasvatusmateriaaleista sekä toisten päiväkotien kokemuksista ja käytännöistä, kuinka monimuotoista mediakasvatus voi olla. Tekniikkaa ei välttämättä tarvita lainkaan! Pelkojen ja ennakkoluulojen hälvettyä lähdettiin innokkaasti tutkimaan olemassa olevia käytäntöjä ja toimintaa mediakasvatuksen näkökulmasta. **Jokaisella oli jo hallussaan monia tapoja toteuttaa mediakasvatusta — mediakasvatukseen liittyvät tavoitteet tekevät mediakasvattajan.**

Lapselle luontaiset tavat toimia, leikkiminen, liikkuminen, taiteellinen kokeminen ja ilmaiseminen sekä tutkiminen ja itse tekeminen, ovat varhaiskasvatuksen työtapoja myös mediakasvatuksessa. Näiden pohjalta kasvatusyhteisöt lähtivät kokeilemaan ja valitsemaan toimintaansa parhaiten sopivia menetelmiä. Ketkään eivät saaneet valmiita paketteja hyvään mediakasvatukseen, sillä sellaisia ei ole olemassa. On ammatillisen osaamisen merkki, ettei asioita oteta valmiiksi pureksittuna, vaan niistä muokataan omaan yhteisöön sopivia.

Vaikka — tai koska — ketään ei painostettu tekniikan käyttöön, arkitekniikka, kuten kamerat ja tietokoneet tekivät hiljalleen tuloaan niihinkin ryhmiin, joissa niitä ei ollut aiemmin käytetty. Itselle sopivin askelin etenemällä otettiin ammatillisesti haltuun juuri niitä asioita, jotka aikaisemmin olivat pelottaneet. Monelle kasvattajalle oli iloinen yllätys huomata, mihin kaikkeen pystyttiin. Eivätkä vain omat ja työkavereiden taidot yllättäneet: Kamera pysyi jopa pikkutaaperoiden käsissä. **Kaikkein pienimmätkin saivat tavan kertoa hoitopäivästään.**

MUUTAMIA ESIMERKKEJÄ Kokeiluista menetelmistä

- Valokuvat, lehdet, kuvat ja tarinat: Kaikki lasten tuottamina
- Arkisen tiedonhaun opettelu: Yhdessä etsimään netistä tietoa eläimistä ja päivän säästä
- Tunteiden tunnistaminen ja sanoittaminen esimerkiksi musiikin ja kuvien avulla
- Keskustelut lasten kanssa: median ilot ja surut, valintojen tekeminen (mistä pidän, mistä en)
- Medialähtöisten leikkien tukeminen ja pedagoginen rikastuttaminen

LUKUPIIRI:

- Muffe ja kadonnut avain
- Minimediaa. Mediakasvatusta päiväkoteihin ja alkuopetukseen kuvataiteen näkökulmasta
- Mediatyökaluja varhaiskasvatukseen. Toimintavinkkejä sosiaalisten taitojen harjoitteluun ja kasvatuskumppanuuden tukemiseen
- [www.mediakasvatus.fi/mediahyrrä](http://www.mediakasvatus.fi/mediahyrra)

POHDITTAVAKSI YHDESSÄ:

- **OLEMASSA OLEVA TIETOISEKSI:** Millaisia kokemuksia meillä on mediakasvatuksen toteuttamisesta? Mitä menetelmiä hallitsimme, ja mistä haluaisimme oppia lisää? Miten päivitimme toimintatapamme tietoiseksi mediakasvatukseksi? Miten tunnistamme ja huomioimme mediataitoihin tähtäävät tavoitteet?
- **OSALLISUUS JA AVOIN MIELI:** Uusia menetelmiä opetellaan lasten kanssa yhdessä, aikuisen ei tarvitse osata kaikkea ensin itse. Kun aikuinen ei vaadi itseltään täydellistä suorittamista, myös lapset omaksuvat avoimen asenteen. Suunnittelu-aika ei vähennä aikaa lasten kanssa, kun lapset ovat mukana suunnittelemassa toimintaa. Miten osallistamme lapset suunnitteluun?
- **TUOKIOISTA PEDAGOGIIKAKSI:** Varhaiskasvatus ei ole sarja toimintatuokioita, vaan kokonaisvaltaista kasvatusta yhteisessä media-arjessa. Tärkeimmät kysymykset ovat: Miksi teemme? Mitä tavoittelemme toiminnalla? Menetelmäksi valitaan lasten kanssa näiden pohjalta ryhmälle sopivin. Prosessi on varhaiskasvatuksessa lopputulosta tärkeämpi.
- **OSAAMINEN YHTEISEKSI:** Kun hallitset uuden toimintatavan, osaat käyttää mediavälinettä, löydät kiinnostavan oppaan tai nettisivun, huolehdi, että osaaminen siirtyy työkavereillesi! Työyhteisön yhteinen kehittämiskansio on hyväksi havaittu keino. Mainosta siellä osaamistasi tai kirjoita ylös mietittyä ongelmaa. Ehkä seuraava lukija osaa ehdottaa ratkaisua.

"Kamera on ihan mukana ja mikä on hauskaa, niin lapset saa kuvata. Kun ennen se oli melkeen semmonen, ettei saa koskea!"

"Kun on lasten kanssa aamupiirissä keskusteltu kaikista näistä mediajutuista, niin ihana huomata miten lapset ajattelee ja miettii asioita."

"Uteli-ailla otteella. Ei se ehkä haittaa, vaikka ei nyt onnistuiskaan. Ja sitä osaa vähän nauraakin itelleen, jos ei kaikesta tiiäkkään."

"Jaetaan tietoa ja sitä mitä löydetään, kaikille – että me kaikki päästään kehittymään. Niin se on hyvä: halutaan että muutkin osaa, eikä vaan meidän ryhmässä osata."

Mediakasvatus osana kasvatuskumppanuutta

Yksi hankkeen tärkeistä tavoitteista oli kotien ja varhaiskasvatuksen mediakasvatusyhteistyön vahvistaminen. Monilla ammattikasvattajilla on huoli siitä, että kaikissa kodeissa ei kiinnitetä kylliksi huomiota lasten mediankäyttöön tai siihen, miten aikuiset käyttävät mediaa lasten läsnä ollessa. Pilotissa keskustelimmekin paljon siitä, miten varhaiskasvatuksen työntekijät voivat vaikuttaa kotien mediankäyttöön ja -kasvatukseen.

Ammattikasvattajat eivät voi, eivätkä halua olla kotisohvilla vahtimassa perheiden mediankäyttöä. Varhaiskasvattajilla on ainutlaatuinen mahdollisuus kasvatuskeskusteluun: Tavallisesti huoltajia tavataan viitenä päivänä viikossa. Tällaisesta moni perheiden kanssa työskentelevä voi vain unelmoida. Lapsi ei opi vain kotona, vaan varhaiskasvatus on lapselle aivan yhtä todellinen kokemus- ja oppimisympäristö kuin muut ympäristöt. Päivähoidossa ja kerhoissa opitut mediataidot tukevat myös kotona. Taidot auttavat lasta toimimaan median parissa ja käsittelemään kohtaamiaan vaikeita asioita. **Juuri ne lapset, joiden kodeissa mediaan kiinnitetään vähiten huomiota, tarvitsevat eniten mediataitoja ja ammatillista mediakasvatusta.**

Kasvatuskumppanuudessa yhdistetään huoltajien ja varhaiskasvatuksen ammattilaisten lasta koskevat tiedot ja kokemukset niin, että ne tukevat lapsen kasvua. Näin ollen mediaan liittyvässä kasvatuskumppanuudessa ei voi olla kyse vain valistamisesta siihen, millaista on ”oikeanlainen” mediankäyttö ja -kasvatus. Huoltajilla on paljon annettavaa mediakasvatusasioissa: Omaa lasta koskevaa tietoa ja näkemyksiä sekä mahdollisesti hyvin käyttökelpoista osaamista ammattikasvattajien tueksi.

Jo median ja sen käytön puheeksi ottaminen keskustelussa on tärkeä viesti – mediaan liittyviä kasvatuskysymyksiä on syytä pohtia myös kodeissa! Tätä viestiä pilottimme halusi vahvasti välittää. Hankkeen päiväkodeissa mediakasvatus otettiin osaksi lapsen vasu-keskustelua. Ainakin yhdessä päiväkodeista päätettiin yhteisesti, että jokaisen lapsen vasu-keskustelun yhteydessä puhutaan yksityiskohtaisemmin media-asioista, esimerkiksi mediankäytöstä, ikärajoista ja mediakasvatuksesta.

Pilotin mittaan alkoi ilahduttavan laajasti löytyä keinoja mediakasvatuskumppanuuteen. Kahdenkeskisten keskusteluiden lisäksi päiväkodeissa pidettiin vanhempainiltoja lasten mediankäytöstä ja mediakasvatuksesta.

**Ideoimme pilotissa:
Mediahuone, johon perheitä
pyydetään tuomaan vanhoja
mediavälineitä. Lapsille huone
havainnollistaa mediaympäristön
muutosta ja aikuisille sen
huomioimista kasvatuksessa.
Loistotilanne ottaa mediakasvatus
puheeksi myönteisessä
hengessä!**

Huoltajille avattiin kasvatusyhteisön pedagogisia tavoitteita ja ajatuksia sekä esiteltiin lapsiryhmien erilaisia tapoja toteuttaa mediakasvatusta käytännössä.

Kasvatuskumppanuuden vahvistamiseksi lisättiin kasvatusyhteisön arjen näkyväksi tekemistä esimerkiksi valokuvien, digitaalisten kasvunkansioiden ja blogin avulla. Myös perheet laittoivat tästä innostuneena aiempaa enemmän valokuvia lapsen digitaaliseen kasvunkansioon. Ryhmiin ilmestyi mediasta kiinnostuneita maskottileluja, jotka kävivät lasten mukana kodeissa ja kertoivat ryhmän yhteisessä päiväkirjassa, mitä kussakin kodissa tekivät. Perheissä maskottilelut otettiin erittäin positiivisesti vastaan.

LUKUPIIRI:

- Mediatyökaluja varhaiskasvatukseen. Toimintavinkkejä sosiaalisten taitojen harjoitteluun ja kasvatuskumppanuuden tukemiseen, s. 23–31
- Matkalla mediaan. Opas perheen yhteiselle mediamatkalle
- Mainiot mediaperheet -opas lasten ja vanhempien mediahetkiin
- Mediametkaa! Mediakasvattajan käsikirja kaikilla mausteilla, s. 21–28

POHDITTAVAKSI YHDESSÄ:

- **ERILAISET PERHEET:** Huoltajilla voi olla hyvin vaihtelevia mielipiteitä mediakasvatuksesta. Työyhteisön ammatillinen, pedagoginen linja ja yhdessä sovitut pelisäännöt antavat tukea mediakasvatuskeskusteluihin perheiden kanssa. Miten perustelemme mediakasvatusvalintamme?
- **KESKUSTELUA KOMENTAMISEN SIJAAIN:** Mediankäytöstä puhuminen voi joistakin tuntua puuttumiselta perheen yksityiselämään. Ammattilaisilla on kuitenkin velvollisuus ottaa asia puheeksi, jos he ovat huolissaan lapsen hyvinvoinnista. Ikävistä media-asioista on helpompi puhua, kun mediakasvatuksesta on totuttu puhumaan positiivisessa hengessä. Miten osallistamme huoltajat keskustelemaan lapsista ja mediasta?
- **VANHEMPIEN OSAAMINEN HYÖTYKÄYTTÖÖN:** Huoltajat tuntevat tavallisesti hyvin lastensa mediasuosikit. Miten lempihahmot ja -tarinat voisivat helpottaa esimerkiksi päivähoidon aloitusta? Jos tekniikan haltuunotto tökkii, voisiko opastusta kysyä perheiltä?

”Jos ne kotona kattoo ja tekee, niin sitä ei voi sieltä tavallaan poistaa. Sitten täytyy täällä käsitellä sitä, et miten se olis turvallista.”

”Sekin oli vanhemmista niin ihmeellistä, että ne on meidän lasten ottamia valokuvia! Aatella — niin pieni asia ja niin suuri.”

”Luulen, että vanhemmat ei kerkee edes ajatella sitä, mitä kaikkea sieltä tulee ja mihinkin aikaan. Tää nyt varmaan herättää.”

”Jos minä olen lapselle tässä asiassa se tärkeä aikuinen?”

”Hyvää hedelmällistä keskustelua tuli vanhempien kanssa ja ne kuunteli ihan todella... Ne kuunteli ihan tosissaan!”

Mediakasvatus yhteisön arvojen ja kasvatustavoitteiden tukena

Mediakasvatukseen liittyvät taidot ovat aikuisilla ammattilaisilla osittain samanlaisia kuin ne taidot, joita lapsille opetetaan. Lapsia opetetaan valitsemaan itselleen sopivia mediasisältöjä, ja kasvattaja opettelee valitsemaan tarkoituksenmukaisimmat tavat toteuttaa mediakasvatusta. Kasvattajana oleminen on jatkuvaa kehittymistä.

Kasvatusyhteisön jäsenenä mediakasvatusta ei tehdä yksin, vaan osana lasten ja aikuisten muodostamaa yhteisöä, yhteisten pelisääntöjen ja tavoitteiden mukaisesti. Varhaiskasvatuksessa työyhteisön kasvatustavoitteita ohjaavat varhaiskasvatussuunnitelmat. Yhteisen arvokeskustelun pohjalta jokainen ryhmä ja kasvattaja voivat muokata tarkemmin omia tavoitteitaan ja keinojaan. **Millaisia media-kulttuurin lapsia haluamme kasvattaa? Millaisia asioita toivomme lasten mediakasvatuksen myötä oppivan?**

Pilotissa saimme tutustua kahden päiväkodin tapaan tukea erityisiä kasvatustavoitteitaan mediakasvatuksen avulla. Vierailevat päivähoidon työntekijät kertoivat osallisuuden vahvistamisesta ja itseilmaisun tukemisesta. Jokaisella kasvatusyhteisöllä on luonnollisesti omat tavoitteensa.

LUKUPIIRI:

- Mediakasvatus varhaiskasvatuksessa, s. 22–27
- Kasvatuskeskeinen näkökulma varhaisvuosien mediakasvatukseen
- Lapsen ääni – tarina minulta
- Lapsen ääni – osallisuuden ohjeistus sinulle, joka päätät lapsen asioista

POHDITTAVAKSI YHDESSÄ:

- **TYÖMME TARKOITUS JA ARVOT:** Mitkä asiat ovat meille kasvatusyhteisössä tärkeitä ja innostavia? Mitkä ovat työmme tärkeimmät kasvatustavoitteet? Miten voimme tukea näitä asioita ja tavoitteita mediakasvatuksen keinoin?
- **OMAN TOIMINNAN HAVAINNOINTI:** Työyhteisön arvot eivät saisi olla vain sanoja suunnitelmissa. Miten toimimme niin, että arvomme näkyvät mediakasvatuksemme arjessa: vuorovaikutuksessa ja toiminnassa lasten, työkavereiden ja perheiden kanssa?
- **YHTEINEN SUUNNITELMA:** Mitä mediakasvatus ryhmäsämme ja yhteisössämme tarkoittaa? Mihin sillä pyrimme, ja mitkä ovat tarkoituksenmukaisia keinoja? Yhdessä keskustellut linjaukset ja sovitut toimintatavat on tärkeää kirjata ylös kasvattajien työn tueksi ja pohjaksi kasvatuskumppanuudelle. Miten mediakasvatus on huomioitu ja näkyy yksikkömme varhaiskasvatussuunnitelmassa ja ryhmämme toimintasuunnitelmassa?

”Että lapsi sais itelle välineitä käsitellä sillä lailla, tavallaan sitä realismia, ettei kaikkea tarvi hyssytelläkään. Et lapsi tietäis, et voi olla pelottavia ja vaarallisia asioita ja sais niihin tapoja käsitellä ja käydä läpi.”

”...valikois ne, mitkä parhaiten sopis talon puitteisiin. Ettei yritä kaikkia ahnehtia.”

”Alumiinivoimia.

Kädessä joku reikä ja jos näkee jonkun pahiksen niin se ruiskuttaa sieltä kädestä sitä alumiinia. Kun laittaa käden eteen auki ja painaa nappia. Ottaa herrahakkaraispastillin ja menee ulos niin ne porat tulee molempiin käsiin ja alumiiniporakäsi alkaa ampuun alumiinia putkilosta kauas. Menee pois kun vien aseet salaiseen piilopaikkaan ja aseet tietää et pitää sammua.”

– Jerri 5 v.

Alumiinisankari – esimerkki mediakasvatuksesta arjessa

”Ensin mietittiin yhdessä supervoimia: Mitä voisi tehdä jos haluaisi? Apuna oli muuten Nuoren Suomen Vauhtivarvas, joka oli juuri vaikuttanut elämäämme kaksi viikkoa. Hänellähän on paljon varpaita, jotta voi liikkua paljon!

Vapaa tarinointi oli runsasta ja siinä samassa alkoi muodostua erityispiirteitä (siipiä, taisteluvälineitä yms.) Jokainen sai vapaasti kertoa, mitä tekisi, aika alkumetreillä alettiin puhua myös supersankareista. Tarinoinnin jälkeen piirrettiin kahtena päivänä kuvia.

Varusteiden askartelu on edelleen kesken, mutta tehdään hahmot valmiiksi. Valmiista supersankareista on tarkoitus ottaa kuvia ja ehkä he esiintyvät kevätkurossamme... Kaikkea ei voi tietää, katsotaan mihin suuntaan lapset tätä juttua itse vievät. Alumiinisankarimme haluaisi kovasti tehdä kirjan, meidän tehtävämme taitaa olla mahdollistaa se :)

Terveisin Kirsi”

POHDITTAVAKSI YHDESSÄ:

Oheinen esimerkki kertoo 3–5-vuotiaiden ryhmässä kuukausia jatkuneesta projektista. Millaisia mediamaailmassa elämisen taitoja lapset projektin myötä oppivat tai miten heidän ymmärryksensä mediasta saattoi kasvaa toiminnan seurauksena? Kuinka moneen eri varhaiskasvatuksen orientaatioon sopivia tavoitteita toiminnalla voitiin yhtäaikaisesti vahvistaa?

”Sen pohtimisen kautta – että lapset oppis ite miettimään, ettei se oo aina se valmis vastaus.”

”Pitäis oppia semmosta itsearviointia, vähän tiimin arvointia. Että miten tää asia on meillä nyt ihan oikeesti otettu?”

Kasvatusyhteisön johdattaminen mediakasvatukseen

Lasten media-arjen ja mediakasvatuksen huomioiminen varhaiskasvatuksessa on koko kasvatusyhteisön tehtävä. Sen onnistumiseen voi jokainen jäsen vaikuttaa. Mediakasvatuksen nivominen osaksi pedagogista arkea ei kuitenkaan tapahdu hetkessä. Se edellyttää kasvatusyhteisöltä sitoutumista ja yhteisesti jaettua näkemystä työn arvoista ja päämääristä.

Kasvatusyhteisön matka tietoiseen ja tavoitteelliseen mediakasvatukseen tarvitsee matkanjohtajan – pitämään porukkansa liikkeessä ja yhdessä sovitulla tiellä. Tällaisia odotuksia pilotin kasvattajilla oli johtajille hankkeen alussa:

”Tietenkin johtaja pitää yllä ja järjestää meitä noihin tilaisuuksiin.”

”Kannustusta ja tsemppiä, et kun itellekin voi tulla semmonen olo, ettei ymmärrä mistään mitään.”

”Toivon, että se on yhdessä pohtimista ja pähkäilyä, et sais siihen tukea.”

Kaikki osallisiksi kehittämistyöhön

Työyhteisöjen lähtökohdat kehittämistyölle ovat erilaisia, näin myös pilotissamme. Käytettävissä olevat resurssit, kasvattajien osaaminen ja suhtautuminen mediaan sekä totutut toimintatavat vaihtelivat. Osassa päiväkodeista mediakasvatuksesta ei ollut puhuttu yhteisesti, kun toisissa oli tehty tai luonnosteltu jo kirjallisia mediakasvatuksen suunnitelmia. Yksiköiden sisälle rakentui lisäksi erilaisia kasvatuskäytäntöjä, kun mediakasvatuksen konkreettiset toteutukset luotiin kunkin ryhmän tarpeista lähtien.

Kun mediakasvatuksen pedagogiikkaa kehitetään, työyhteisö pitää osallistaa keskusteluun ensimetreiltä alkaen. Tässä lyhyessä hankkeessa työyhteisöt eivät juuri ehtineet valmistautua, mikä aiheutti alussa turhaa hämmennystä ja huolta. Johtajat lähtivät hankkeeseen samalta viivalta alaistensa kanssa. Alkuun liittyvistä hankaluuksista huolimatta johtajat kokivat, että yhdessä aloitettu kehittämismatka oli työntekijöitä ja johtajaa yhdistävä kokemus.

Aidosti yhteisessä kehittämisessä mukana ovat kaikki, eivät vain innokkaimmat uudistajat. Työyhteisöissä heräsi monenlaisia tunteita ja ajatuksia: uteliaisuutta ja ideoita, mutta myös ennakkoluuloja, epäilyksiä ja pelkoja. Osa koki työnsä niin kuormittavaksi, että yhtään ekstraa ei enää kaivattu. Mediakasvatus tuntui monista käsitteenä epämääräiseltä, eikä kasvatuksen uuden osa-alueen vaatimuksia omalle työlle vielä hahmotettu.

Ennakkoon tiedettiin, että suhtautuminen mediakasvatukseen vaihtelee. Siksi pilotissamme lähdettiin etsimään mediakasvatuksen merkitystä siitä, mikä oli kaikille tärkeää: lasten arjesta ja kehityksen tukemisesta. Myös johtajat huomasivat, että aiheeseen päästiin parhaiten kiinni arkityön ja yhteisen keskustelun kautta.

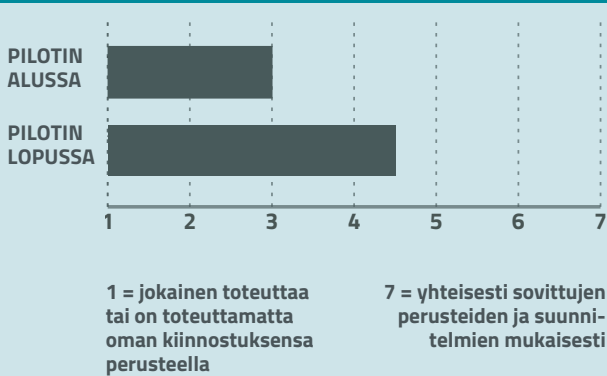
”Mikä tää juttu nyt on? Mitä kaikkee tähän kuuluu? Kuinka paljon työllistää?”

”Tullaan ihan kahvihuoneessa mulle kerton et 'hei, tääkin liittyy mediakasvatukseen'. Kun se on nyt ruvennu aukeen, eikä sitä tarvi millään lailla pelätä. Se on vieny jo niin paljon eteenpäin, kasvattaa sitä motivaatiota.”

Haasteista huolimatta johtajat ja työntekijät pitivät erityisen arvokkaana koko työyhteisön mahdollisuutta osallistua. Jos päiväkodista vain osa saattoi osallistua koulutukseen, kehittämismotivaation ylläpitäminen oli huomattavasti vaikeampaa. Osallistumisten järjestäminen on päivähoidossa aina tehtävä lasten ehdoilla. Pilotissa huomattiin, että työyhteisön sitouttaminen kannattaa siksikin, että innostuneet työntekijät suhtautuvat joustavammin kehittämistä vaativiin järjestelyihin.

Yhteisen kehittämisen myönteiset tulokset näkyivät haastatteluissa ja loppuyhteenvetoissa sekä työyhteisöjen arvioissa mediakasvatuksen toteuttamistapojan.

Miten mediakasvatusta mielestäsi toteutetaan työyhteisön toiminnassa?

Jokainen sai muodostaa oman ensi käden kokemuksensa aiheesta ja löytää paikkansa työyhteisön mediakasvatuksessa.

Työyhteisön ei kannata tehdä kehittämistyötä yksin, koska hankkeessa verkostoituminen koettiin vahvasti rikastuttavana kokemuksena. Toisilta saadut tuoret ideat auttoivat eteenpäin. Johtajat näkivät, että työyhteisöjen välinen keskustelu edistää ammatillisuutta mediakasvatuksen kehittämisessä: ei jääty kiinni yksitaitapauksiin tai työyhteisön sisäisiin ongelmiin, vaan keskusteltiin enemmän ilmiöiden tasolla, ratkaisuja hakien.

POHDITTAVAKSI ESIMIESTYÖSSÄ:

- **OSALLISUUS JA SITOUTTAMINEN:** Tietävätkö kaikki, mitä ollaan tekemässä ja kuinka mediakasvatuksen kehittäminen palvelee omaa työtä? Onko kaikilla mahdollisuus ilmaista näkemyksensä ja osallistua keskusteluun?
- **ERILAISET OPPIJAT:** Osa kasvattajista tulee nopeasti sinuiksi mediakasvatuksen kanssa, ja toiset tarvitsevat enemmän aikaa. Toiset haluavat ensin teoriaa, toiset oppivat tekemällä. Kuinka huomioimme erilaiset oppimistyyliä mediakasvatuksen kehittämisessä?
- **KUMPPANEITA KEHITTÄMISEEN:** Tämä toimintamalli kannattaa toteuttaa usean kasvatusyhteisön yhteistyönä. Miten mainostamme lähialueella kiinnostustamme yhteistä kehittämistä kohtaan, jotta löydämme oman vertaisverkoston?

"Meillä ei oo aiheuttanu purnausta, kun on jouduttu tekeen järjestelyjä. Ei mitään ongelmaa vuoronvaihdossa, kun tiedätte, että joskus tulee hirvee haloo. Ihmiset kokee tän niin mielenkiintoseks, että järjestelyt onnistuu."

"Jokaiseen ryhmään heitin, että haluatteko lähtee mukaan... pelkoja oli, että miten he osaa, mut olin siinä sitten ensimmäinen tuki, että tehdään sillain kun osaatte ja haluatte. Ja he lähti sitten kyllä hyvin avoimin mielin mukaan."

"Tarvitaan kaikkien panostusta ihan yhtäläilla. Et kaikki olis innolla mukana ja tois ideoita."

"Helposti jäädään vaan pyöriin omiin ajatuksiin ja kapea-alaistuu, jos ollaan vaan omassa yksikössä. Muualla on ehkä ratkaistukin jo joku ongelma, mikä itsellä pyörii."

Tsemppausta, suunnittelua ja kehittyvää pedagogiikkaa

Uusien toimintatapojen ideoiminen ja kokeileminen vaati kasvattajilta itsensä haastamista sekä epävarmuuden ja mediamaailman hallitsemattomuuden sietämistä. Matkamme varrella tarvittiin valintojen tekemistä ja osin totutusta luopumista. Toiset kokivat joutuneensa ns. vanhan ja tyhmän rooliin, kun mediakasvatuksen ajatukseen ei heti päästy kiinni, ja osan mielestä mediakasvatuksen kehittäminen oli mieluisa päivitys nykyaikaan.

Johtajan roolina oli toimia kuuntelijana, jonka avulla henkilöstö sai peilata ajatuksia ja ideoita omaan työhön sopivista mediakasvatuksen kehittämis- ja toimintatavoista. Johtaja sai myös valaa levollisuutta ja uskoa siihen, että kasvatuksen ammattilaiset osaavat ottaa haltuun uusiakin alueita. Välillä johtajien tehtävänä oli jarruttaa: ”Ihanaa, kun ideoita ryöppyää. Kaikkea ei silti voi eikä kannata tehdä kerralla.” Tässä johtaja toimii myös työyhteisönsä ”suojelijana”, puskurina monien vaatimusten ristipaineessa: ”Kun kehitämme mediakasvatusta, keskitymme tähän, sitten on muiden hankkeiden vuoro.” Liian moni samaan aikaan tehtävä projekti jättää työyhteisön helposti vain väsyneeksi.

Tavoitteellisuuden ja mediapedagogisen keskustelun ylläpitäminen on viime kädessä johtajan vastuulla.

Päivähoidossa aikapula on vakiovieras. Pysyvästi mediakasvatusarkeen vaikuttavia tuloksia saavutetaan vain pitkäjänteisellä kehittämisellä jokapäiväisen työn ohessa. Hankkeessa havaittiin, että se vaatii johtajilta aikataulutusta ja suunnitelmallisuutta sekä suurten linjojen että yksittäisten palaverien suhteen. Johtaja toimii työyhteisölleen esimerkkinä fiksusta ajankäytöstä.

Käytetäänkö työyhteisömme suunnittelu-aikaa tehokkaasti – kasvatuksesta puhumiseen?

Kasvattajat varasivat enemmän aikaa mediapedagogiselle keskustelulle hankkeen myötä. Verkostotapaamiset päättyivät työyhteisön mediakasvatuspalaveriin, mutta tärkein osa kehittämisestä tapahtui työpaikalla.

Osassa työyhteisöjä palaverikäytäntöjä uudistettiin, jotta kasvatustiimien keskusteluille saatiin lisää aikaa. Myös osallisuuden huomattiin tuovan aikaa. Kun arjen toiminnan suunnittelu tehdään yhdessä lasten kanssa, voidaan aikuisten keskinäinen suunnittelu-aika käyttää pedagogiikan kehittämiseen.

Hankkeessa lähdettiin tutustumaan mediakasvatukseen varhaiskasvatuksen perusasioiden kautta, osana lasten hyvinvointia tukevaa kasvatusta. Tavoitteenamme ei ollut kouluttaa elokuvaohjaajia eikä tietokonevelhoja. Tästä huolimatta pilotissa ei asetettu rajoja sille, kuinka suuriin hankkeisiin saa ryhtyä. Tapaamisissa jaoimme käytännön kokemuksia ja menetelmä- sekä oppimateriaalivinkkejä. Jokainen työyhteisö sai valita toimintaansa ja kasvatustavoitteisiinsa sopivimmat käytännön toteutumistavat.

Hankkeen kehittämisjakso kesti kahdeksan kuukautta, tämän jälkeen vetovastuu jäi kasvatusyhteisöille ja kunnille. Valtaosasta aika oli liian lyhyt, nythän oli vasta päästy vauhtiin! Yhdessä osallistuneista työyhteisöistä kuitenkin koettiin, että mediakasvatus oli heillä nyt hallussa ja aktiivinen kehittäminen voitiin jättää.

Pilotin lopussa kasvattajien arviot ammatillisista valmiuksistaan ja työyhteisönsä mediakasvatuksesta olivat työyhteisöittäin hyvin samanlaisia. Sen sijaan johtopäätökset ja kehittämissuunnitelmat työyhteisötasolla olivat hyvin erilaisia. Johtajan tulee pohtia yhdessä henkilökunnan kanssa, millaiseen mediapedagogiseen ymmärrykseen ja menetelmälliseen osaamiseen kehittämisellä pyritään sekä kauanko aktiivisen kehittämisen vaihe kestää.

Mikä on yhteisössämme työhön kuuluva mediakasvatusosaamisen perustaso? Mistä alkaa omaan kiinnostukseen pohjautuva erikoistuminen?

Hanke lisäsi lasten kanssa toteutettavaa mediakasvatusta, vahvasti ammattikasvattajien kokemusta heidän omista mediakasvatusvalmiuksistaan ja antoi eväitä kasvatuskumppanuuden toteuttamiseen mediakasvatuksessa. Erityisesti johtajia ilahdutti uudella tavalla virinnyt yhteisen pedagogisen keskustelun kulttuuri.

Arvokkaana nähtiin mediakasvatuksen jatkuva peilaaminen varhaiskasvatuksen tavoitteisiin ja se, että kirjallisina tehtävät pohdinnat laittoivat yhteisön keskustelemaan vahvuuksistaan, kehittämiskohteistaan ja toimintansa pedagogisista tavoitteista. Toimintamalli haluttiin ottaa käyttöön muussakin kasvatuksen kehittämistyössä. Kaikkien työntekijöiden ei ollut helppo omaksua pedagogisesti pohtivaa toimintaa, mutta johtajat pitivät sitä ammatillisesti tärkeänä.

Ei ole olemassa valmista toimintaohjetta, jota noudattamalla saadaan hyviä mediakasvattajia. Esittelemämme toimintamallit ovat esimerkkejä peruskysymyksistä, joiden pohjalta jokainen työyhteisö voi rakentaa oman toimintatapansa. Tärkeitä teemoja on varmasti lisää, ja niitä kannattaa yhdessä ideoida. Osa kasvattajista ja työyhteisöistä kehittää asioita nopeastikin, osa rakentaa ammatillista osaamistaan pidemmällä tähtäimellä. Varmaa on vain se, että mediakasvattajina ei – onneksi – voi tulla koskaan valmiiksi.

POHDITTAVAKSI ESIMIESTYÖSSÄ:

- **KEHITTÄMISEN MAHDOLLISTAMINEN:** Miten järjestämme aikaa ja tilaa yhteiselle keskustelulle? Mistä hankimme mediakasvatukseen kaipaamaamme lisätietoa, -koulutusta ja välineistöä?
- **SAAVUTETUN NÄKYVÄKSI TEKEMINEN:** Pedagoginen, dokumentoitu suunnittelu ei ole kaikille kasvattajille tuttua, mutta sen opettelu mahdollistaa yhteisen keskustelun ja ryhmäkohtaiset pohdinnat toimivat työyhteisönne yhteisen mediakasvatussuunnitelman perustana.
- **OSAAMISEN JAKAMINEN JA YLLÄPITÄMINEN:** Miten tunnistamme ja jaamme työyhteisössä olevan erilaisen osaamisen? Miten tuemme osaamisen jakamista työyhteisön sisällä ja sen ulkopuolella sekä perehdytämme uudet työntekijät mediapedagogiikkaamme? Kuinka ylläpidämme osaamistamme muuttuvassa mediakulttuurissa?
- **MEDIKASVATUSSUUNNITELMAT:** Miten mediakasvatus näkyy varhaiskasvatussuunnitelmassamme? Millainen on mediakasvatuksen rooli lapsikohtaisessa varhaiskasvatussuunnitelmassamme?

"Hirnu hyviä ollu nää kirjalliset tehtävät. Jos se olis vaan joku suusanallinen, että "mieltikkää" – se jäis varmaan ilmaan."

"Me ollaan ihan julistettu, että mediakasvatus on meidän jokapäiväistä arkea tästä eteenpäin. Kyllä siinä sanassa on pysyttävä."

Mediakasvatuksen edistäminen varhaiskasvatusorganisaatioissa

Eräs hankkeen kantavista ajatuksista oli, että mediakasvatusvastuu ja kehittymismahdollisuudet kuuluvat koko työyhteisölle. Kyse on myös ajankohtaisuudesta: Nykypäivänä jokainen kasvattaja tarvitsee perusymmärrystä lasten kasvun tukemisesta suhteessa mediaan.

Mediakasvatusta ei kehitetä ainoastaan kasvattaja- tai toimintayksikkötasolla, vaan organisaatiojohdon ja suunnittelijoiden tuki työlle on olennainen kehittämisen edellytys. Kun varhaiskasvatuksen suunnittelijat ja ylimmät esimiehet osallistuvat työhön, kasvatusyhteisöt tietävät, että niiden kehittämistyötä ja osaamista arvostetaan osana kunnan varhaiskasvatusta. Molemmissa pilottihankkeen kunnissa kuntataso osallistui hankkeeseen.

Työntekijöiden ammattitaitoon panostaminen on mediakasvatuksen kestävä kehitys. Pilotissamme yhteisen kehittämisen kunnassa vahvisti koko organisaation osaamista ja verkostoitumista muiden toimijoiden kanssa. Esimiehet ja suunnittelijat osallistuivat kehittämiseen myös pohtimalla opitun jakamista pilottivaiheen päätyttyä. Kuinka levittää osaaminen muihin yksiköihin ja hyödyntää toisten kuntien hyväksi kokemia mediakasvatuskäytäntöjä?

“On ollut puhetta, että johtaja ainakin haluais tulla kertomaan meidän kunnan päivähoitolliseen tilaisuuteen, että mitä he on tehny. Eli lähetään sieltä ruohonjuuritasolta, että mitä on tehty ja mitä vois tehdä.”

“Materiaali tulis kaikkiin päiväkoteihin ja ne, jotka on ollu tässä hankkeessa mukana, pikkuhiljaa lähtee levittään sitä. Meillä on se kunnan mediakasvatussuunnitelma tässä mukana.”

“Miten tää nyt sitten lähtee levittäytymään. Tässähän jo sitten tarvitaan aluejohtajankin apua, että miten siellä kunnassa lähetään viemään tätä sanaa eteenpäin.”

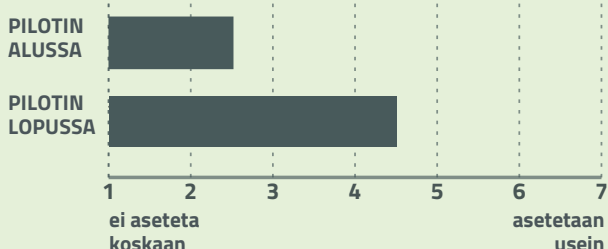
Ei mikään pikadieetti

Pilotissamme kävi ilmi, että mediakasvatus on teema, joka voi edellyttää pitkää yhteistä prosessointia. Kahdeksan kuukauden mittainen pilotti tuntui valtaosasta vasta matkan alkutaipaleelta.

Työ tuotti kuitenkin näkyviä tuloksia. Kasvattajien tuntemus lasten media-arjesta ja kokemus omista ammatillisista valmiuksista mediakasvatukseen vahvistuivat. Tiimien mediakasvatustyö muuttui selvästi aiempaa suunnitelmallisemmaksi ja tavoitteellisemmaksi.

Kehittämistyö siirtyi lasten kanssa tehtävään toimintaan: Kaikkia kysytyjä mediakasvatuksen toteuttamistapoja käytettiin enemmän kasvatusyhteisöissä hankkeen tuloksena. Erityisesti lasten omaa mediatuottamista tuettiin aiempaa enemmän. Tämä toteuttaa erityisesti varhaiskasvatuksen keskeisiä tavoitteita tukea lapsen kehitystä osallisuuden, itseilmaisun ja oman kokemisen kautta.

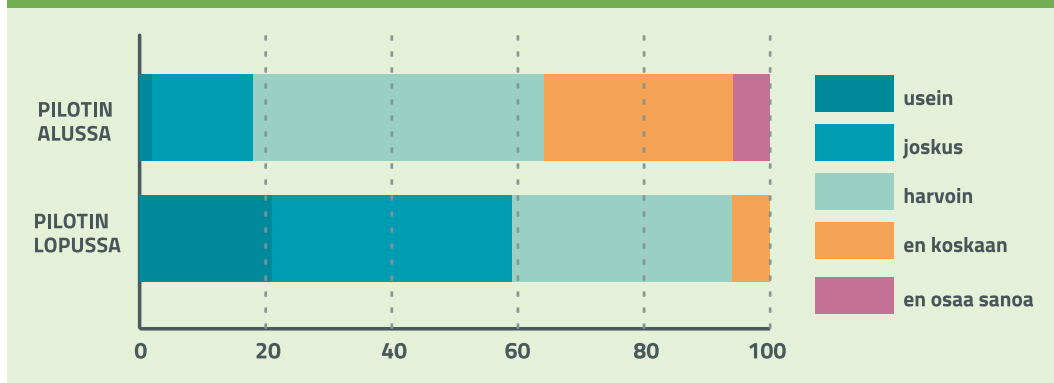
Kun tiimisi suunnittelee toimintoja lapsille, asetetaanko toiminnalle tavoitteita, jotka liittyvät lasten mediataitojen kehittämiseen?

Kuinka usein olet käsitellyt työssäsi mediaa tukemalla lasten omaa mediatuottamista?

Esim. lasten ottamat valokuvat, ryhmän lehti, lasten tekemät äänitteet

Yksi hankkeen tavoitteista oli vaikuttaa positiivisesti kotien mediakasvatukseen. Kasvatuskumppanuus mediakasvatuksessa nostettiin tärkeäksi teemaksi, ja sitä kehitettiin monin eri keinoin vanhempainiltoista lapsikohtaisiin vasu-keskusteluihin. Media-aiheiset kasvatustalut vanhempien kanssa lisääntyivät selvästi pilotin aikana. Varhaiskasvattajat voivatkin vaikuttaa lapsen hyvinvointiin mediakulttuurissa sekä vahvistamalla lasten omia mediataitoja että kasvatuskumppanuuden kautta. Vaikutus ulottuu jopa hoitoajan ulkopuolelle.

Johtajat näkivät yhteisen pedagogisen mediakasvatustalun edistäneen kasvatusyhteisöjen ammatillisia suunnittelukäytäntöjä. Jatkossa he aikoivat käyttää samantyyppistä toimintamallia myös muun pedagogiikan kehittämisessä.

Mediakasvatusosaamisen vahvistaminen ja osaamisen jakamisen tukeminen

Johtajista ja kasvattajista yhteinen osallisuus kehittämisessä oli pilottihankkeen parhaimpia puolia. Pilotissa huomattiin, että vertaisverkosto on arvokas voimavara mediakasvatuksen kehittämisessä. **Yhteinen kehittäminen alueellisesti luo lisätehoa ideointiin ja ammatillisuuden vahvistumiseen.**

Koulutusten valinnalla luodaan mielikuvia mediakasvatuksesta. Yksittäiset mediakasvatuskoulutukset voivat toimia menetelmällisinä täydennyskoulutuksina tai hyvinä sysäyksinä laajemmalle kehittämiselle. On kuitenkin toiveajattelua olettaa, että ammatillinen uuden sisältöalueen hallinta voisi syntyä tunnissa tai päivässä. Niin sanotuista pinnallisista raapaisuista saattaa itse asiassa olla enemmän hallaa kuin hyötyä. Lopputulos voi kasvattajien mielissä olla silkka rasite, kuten eräs pilottilainen sanoi ”*Taas uusi hössötys – ja ensi vuonna tulee uusi!*” Pysyvästi kasvatusyhteisön toimintakulttuuriin juurtuvia kasvatuskäytäntöjä luodaan yhteisellä työskentelyllä ja kehittämisellä.

POHDITTAVAKSI SUUNNITTELUYTYÖSSÄ:

- **KEHITTÄMISVASTUU:** Kuka organisaatiossamme huolehtii siitä, että mediakasvatuksen ammatillisesta kehittämisestä kiinnostuneet löytävät toisensa ja pääsevät alkuun?
- **KOULUTUSSUUNNITTELU:** Tukevatko valitsemamme mediakasvatuskoulutukset varhaiskasvatuksen perustehtävää? Miten tuemme työyhteisöjä luomaan koulutuksista ja omasta kehittämistyöstä mielekkäitä kehittymisen kokonaisuuksia?
- **VERKOSTOT KUNTOON:** Tunnemmeko alueemme varhaiskasvattajat niin, että löydämme vertaiskouluttajia kertomaan mediakasvatuksesta työssään? Miten ja missä organisaatiomme osajat voivat mainostaa itseään vertaiskouluttajina? Millaista mediakasvatustyötä tehdään kirjastoissa tai alueen järjestöissä, ja miten sitä hyödynnämme?

Käytännön tuki mediakasvatuksen kehittäjille

Pilotissamme suora tuki kasvatusyhteisöille oli vähäistä, johtajat eivät saaneet käyttöönsä ylimääräisiä laite- tai henkilöstöresursseja. Tavoitteena olikin kestävä kehityksen hengessä luoda malleja, jotka olisivat mahdollisimman monen kasvatusyhteisön ja kunnan käytettävissä. Organisaatiolta saatava tuki muodostuu luonnollisesti vielä tärkeämmäksi silloin, kun kehittäjät eivät saa tukea ulkopuoliselta hankkeelta koordinaattoreineen.

Suurimmaksi puutteeksi osoittautuivat henkilöstöresurssit: Tarvitaan sijaisia, jotta jokainen voi osallistua yhteiseen kehittämiseen. Yksiköiden sisäisten järjestelyjen avulla voidaan tehdä paljon, mutta etenkin vuorohoitopäiväkodeissa tai kovin pienissä yksiköissä on vaikea järjestää edes puolelle henkilöstöstä mahdollisuutta osallistua samanaikaisesti.

”Sehän tässä mun mielestä onkin se rikkaus, että verkostoituu taas erilaisten ihmisten kanssa ja kuulee erilaisia tapoja tehdä töitä ja siitä saa itsellekin tosi paljon.”

”Kun kaikki työpisteet oli mukana, se mahdollisti vuoropuhelun tiimien ja ryhmien välillä... jos yks käy koulutuksessa niin vähän aikaa se siellä jaksaa kertoa, mutta pikkuhiljaa se tasaantuu ja helposti jäädään siihen samaan, jämähdetään...”

”Olisi ensiarvoisen tärkeää, että henkilöstöresurssia saisi niin, että saisi väkeä enemmän irrotettua verkostotapaamisiin.”

Jos kunnassa arvostetaan varhaiskasvatuksen kehittämistä, näkykö se tukena kehittäjille?

Pilottimme lähtökohdat eivät olleet mediateknologian opetuskäytössä. Kuitenkin medialaitteiden käyttö tuli luonnolliseksi osaksi toimintaa lasten kanssa. Medialaitteet ovat osa arkielämää, joten esimerkiksi kameroiden tai pääsyn nettiin ei nykypäivänä kuuluisi olla vain ”erikoisyksiköiden” varustelua. Tekniikkaa ei ole tarpeen tyrkyttää pölyttymään yksiköihin, joissa sitä ei käytetä pedagogisesti. Sen sijaan kasvatuksellisin perustein varhaiskasvattajienkin tulisi saada välineet perustyönsä tekemiseen.

Millä tavoin kunnassa järjestetään työvälineitä niitä tarvitseville kasvatusyhteisöille? Saavatko kasvattajat apua teknisten välineiden käyttöönottoon, jos niitä tarvitaan?

Mediakasvatus näkyväksi

Tuskin kukaan kiistää median merkitystä lasten ja perheiden elämässä. Moni tunnustaa mediakasvatuksen olevan ajankohtainen ja tärkeä aihe. Harvassa kunnassa mediakasvatusta on kuitenkin kirjoitettu auki tai edes sisällytetty kuntakohtaiseen varhaiskasvatussuunnitelmaan. Kunnan omat linjaukset ja suunnittelu ohjaavat vahvasti varhaiskasvatuksen kehittämistä yksikkötasolla. Kuntakohtaisen varhaiskasvatussuunnitelman tulisikin sisältää mediakasvatukseen liittyvät kasvatustavoitteet.

POHDITTAVAKSI SUUNNITTELUTYÖSSÄ:

- Millaisia mediakulttuurin lapsia ja kansalaisia kunnassamme tai organisaatiossamme halutaan kasvattaa?
- Miten mediakasvatus on huomioitu kuntamme varhaiskasvatussuunnitelmassa?
- Millainen kuntamme varhaiskasvatuksen mediakasvatussuunnitelma on tai sen tulisi olla?

Lisälukemista mediakasvatukseen

Useimmat julkaisuista löytyvät näppärimmin netistä nimellä hakemalla.

Osan voi tilata painettuna lähetyskulujen hinnalla.

Alumiinivoimin mediaviidakossa,
Opettaja-lehti nro 43, 26.10.2012, s. 24–27.

Kasvatuskeskeinen näkökulma varhaisvuosien mediakasvatukseen. Mertala, P. & Salomaa, S. 2016. Teoksessa Leo Pekkala, Saara Salomaa & Sanna Spisak (toim.), Monimuotoinen mediakasvatus. Kansallisen audiovisuaalisen instituutin (KAVI) verkkojulkaisuja. mediataitokoulu.fi/monimuotoinenmediakasvatus

Lapsen ääni – sinulle joka päätät lapsen asioista. Osallisuuden ohjeistus. 2012. Pelastakaa Lapset ry

Lapsen ääni – tarina minulta. 2011. Pelastakaa Lapset ry. Tilattavissa painettuna:
www.pelastakaalapset.fi/osallisuus

Mainiot mediaperheet – opas lasten ja vanhempien mediahetkiin. 2012. Mediakasvatuskeskus Metka ry, Suomen Vanhempainliitto ja Mannerheimin Lastensuojeluliitto.

Matkalla mediaan. Opas perheen yhteiselle mediamatkalle. 2010. Mannerheimin Lastensuojeluliitto.

Media alle 3-vuotiaan arjessa. Opas ja keskusteluaineisto vanhemmille. 2012. Mannerheimin Lastensuojeluliitto. Tilattavissa painettuna: www.mll.fi/kauppa

Mediakasvatus esi- ja alkuopetuksessa. 2009. Kerhokeskus – Koulutyön tuki ry ja Opetushallitus. Tilattavissa painettuna: www.kerhokeskus.fi

Mediakasvatus varhaiskasvatuksessa. 2008. Stakes ja Opetusministeriön Mediamuffinssi-hanke.

Mediametkaa!-kirjasarja, osat 1–6. Metka ry ja eri yhteistyökumppanit.

Mediatyökaluja varhaiskasvatukseen. Toimintavinkkejä sosiaalisten taitojen harjoitteluun ja kasvatuskumppanuuden tukemiseen. 2010. Mannerheimin Lastensuojeluliitto. Tilattavissa painettuna:
www.mll.fi/kauppa

Minimediaa. Mediakasvatusta päiväkoteihin ja alkuopetukseen kuvataiteen näkökulmasta. 2012. Lapin lastenkulttuuriverkosto ja Rovaniemen kaupunki.

Muffe ja kadonnut avain. 2006. Mediakasvatuksen tehtäviä 3–8-vuotiaille. Helsinki: Kerhokeskus – koulutyön tuki ry. Tilattavissa painettuna:
www.kerhokeskus.fi

Pennanen. 2009. *Lasten medialeikit päiväkodissa*. Teoksessa L. Alanen & K. Karila (toim.) *Lapsuus, lapsuuden instituutiot ja lasten toiminta*. Tampere: Vastapaino.

Salokoski & Mustonen. 2007. *Median vaikutukset lapsiin ja nuoriin — katsaus tutkimuksiin sekä kansainvälisiin mediakasvatuksen ja -sääntelyn käytäntöihin*.

www.mediataitokoulu.fi

Mediataitokoulu tarjoaa tietoa, tutkimusta ja tehtäviä mediakasvatukseen.

www.mediakasvatus.fi

mediahyrra.mediakasvatus.fi

Mediakasvatusseura ry:n portaalin kautta löytää mm. oppimateriaaleja sekä ajankohtaista tietoa mediakasvatuksen alan tutkimuksista ja tapahtumista. Mediahyrrä on toimintaideoiden hakupalvelu mediakasvatukseen.

www.mediametka.fi

Mediakasvatuskeskus Metka ry:n sivustolta löytyy mm. työvälineitä, oppimateriaaleja ja laajempia opetuskokonaisuuksia mediakasvatukseen, erityisesti liikkuvan kuvan osalta.

mediakasvatus.kirjastot.fi

Kirjastoammattilaisten ja kaikkien mediakasvatuksesta kiinnostuneiden käyttöön tarkoitettu mediakasvatussivusto

www.mll.fi/mediakasvatus/

Mannerheimin Lastensuojeluliiton aineistoja kasvattajille mediakasvatuksen tueksi.

www.pelastakaalapset.fi/mediakasvatus/

Pelastakaa Lapset ry:n mediakasvatusta tukevaa materiaalia lapsille ja kasvattajille. Painotuksena lasten digitaalisen kulttuurin ja oman tuottamisen edistäminen ja lasten osallisuus.

www.ikärajat.fi

Tietoa kuvaohjelmien ikärajoista ja niiden perusteista Suomessa.

Kuuluu kuvaan -pilottihanke

KUULUU KUVAAN -hankkeen tavoitteena oli lisätä kasvatusyhteisöjen tietoisuutta lasten media-arjesta ja kehittää käytäntöjä, jotka sitovat mediakasvatuksen osaksi kasvatustehtävää niin kodeissa kuin päivähoitossakin. Pilottiin osallistuivat **Ank-karin** ja **Härmälän päiväkodit** Tampereelta sekä **Kalliorinteen** ja **Kissan-kellon päiväkodit** Ylöjärveltä. Mukana oli myös avoimen varhaiskasvatuksen kerhoja ja perhepäivähoitajia.

Pääosa kehittämisestä tapahtui omalla työpaikalla osana arjen työtä. Pilotin aikana järjestettiin viisi kolmen tunnin mittaista temaattista tapaamista, joissa osallistujat käsittelivät yhdessä mediakasvatusta ja vaihtoivat kokemuksia. Ensimmäistä kertaa lukuun ottamatta tapaamiset järjestettiin samansisältöisinä kahdena peräkkäisenä päivänä. Näin mahdollisimman moni työyhteisön jäsen pystyi osallistumaan tapaamiseen.

Hankkeen koordinaatiosta ja suunnittelusta vastasivat Mediakasvatus- ja kuvaohjelmakeskus MEKU sekä Kulttuuripoliittisen tutkimuksen edistämissäätiö. Hanke toteutettiin vuosina 2012–2013. Vuodesta 2014 alkaen MEKU on ollut osa Kansallista audiovisuaalista instituuttia (KAVI). MEKU suunnitteli ja toteutti tapaamiset yhdessä koulutusyrittäjä, KM, LTO **Johanna Sommers-Piironen** kanssa. Hankkeessa työskenteli harjoittelijana KK **Laura Järvinen**. Kunnallisen suunnittelun tasolta osallistui henkilöstöä sekä Tampereelta että Ylöjärveltä. Hankkeen tapaamismallin suunnitteluun saimme apua professori **Kirsti Karilalta** Tampereen yliopistosta. Kolmessa tapaamisessa oli mukana muiden päiväkotien edustajia, jotka kertoivat mediakasvatuksesta työssään. **Elina Kataja** ja **Maria Palo-oja päiväkoti Kuusimäestä** Lempäälästä kertoivat mediakasvatuksen menetelmistä ja osallisuuden vahvistamisesta mediakasvatuksella. **Outi Salin-Mäki** salolaisesta **Kärävuoren päiväkodista** puhui puolestaan itseilmaisun tukemisesta valokuvaamisen keinoin.

Pilotissa kerättiin monipuolisesti tietoa kasvatusyhteisöjen mediakasvatustietoisuuden ja -valmiuksien kehittymisestä. Johtopäätöksenä todetaan, että hanke lisäsi niin lasten kanssa toteutettavaa mediakasvatusta kuin aikuisten käymiä kasvatuskeskusteluja aiheesta. Varhaiskasvattajat kokivat mediakasvatuksen käsitteen selkiytyneen, tietoisuuden lapsiin ja mediaan liittyvissä asioissa kasvaneen sekä menetelmäosaamisen vahvistuneen. Mediakasvatuksen kehittäminen on työyhteisöä monella tavalla haastava ja pitkäjänteinen prosessi, joka edellyttää johdon ja työntekijöiden paneutumista. Johtajat korostivat yhteisen pedagogisen suunnittelun merkitystä työyhteisön yhdistäjänä ja varhaiskasvatuksen kehittäjänä. Kaikissa osallistuneissa yksiköissä kasvatuskumppanuutta mediakasvatuksessa pidettiin tärkeänä, ja sitä haluttiin myös kehittää edelleen.

"Keinoja lapsen itsetunnon ja myönteisen minäkuvan kehittämiseen!"

"Kun löytää siihen omaan ryhmään sopivan jutun, niin sitä on aika helppo lähteä siitä viemään eteenpäin."

"Monia asioista on tehty aiemminkin, mutta nyt tavoitteet on selkeämmät ja ne tiedostetaan."

"Ps. Se on pään sisällä. JES!"

"Välillä usko meinas loppua, jos ihan rehellinen saa olla. Mutta ihan kivaa tää on ollut."

"Koskaan ei olla tehty töitä yhtä lapsilähtöisesti kuin nyt."

"Päätin ottaa sen asenteen, että lähdän täysillä mukaan. Niin saan tästä eniten irti."

